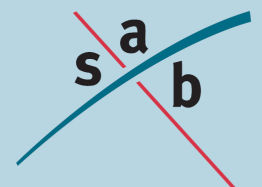

Quick scan flora en fauna

Bemmel, Oostervelden - Dorpsstraat

Gemeente Lingewaard

Datum: 29 april 2016
Projectnummer: 160292

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: V. Hommersen
Tweede lezer: R. van Gestel
Projectleider: R. van Gestel
Project: Bemmel, Oostervelden - Dorpsstraat
Projectnummer: 160192

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	7
2.1	Gebiedsbescherming	7
2.2	Soortenbescherming	9
3	Quick scan flora en fauna	11
3.1	Onderzoeksmethode	11
3.2	Gebiedsbescherming	11
3.3	Soortenbescherming	13
4	Conclusie	20
4.1	Gebiedsbescherming	20
4.2	Soortbescherming	20
5	Advies	22
5.1	Aanvullend onderzoek Flora- en faunawet	22
5.2	Zorgplicht	22
5.3	Broedende vogels	22
5.4	Aanbevelingen	23
5.5	Vervolgstappen	23

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op de hoek van de Oostervelden en de Dorpsstraat in Bemmelse beïnvloedt zich een voormalige brandweerkazerne. Gemeente Lingewaard heeft het initiatief genomen om dit gebied te herontwikkelen. Hierbij worden de aanwezige opstallen gesloopt en zal er nieuwbouw worden gerealiseerd.

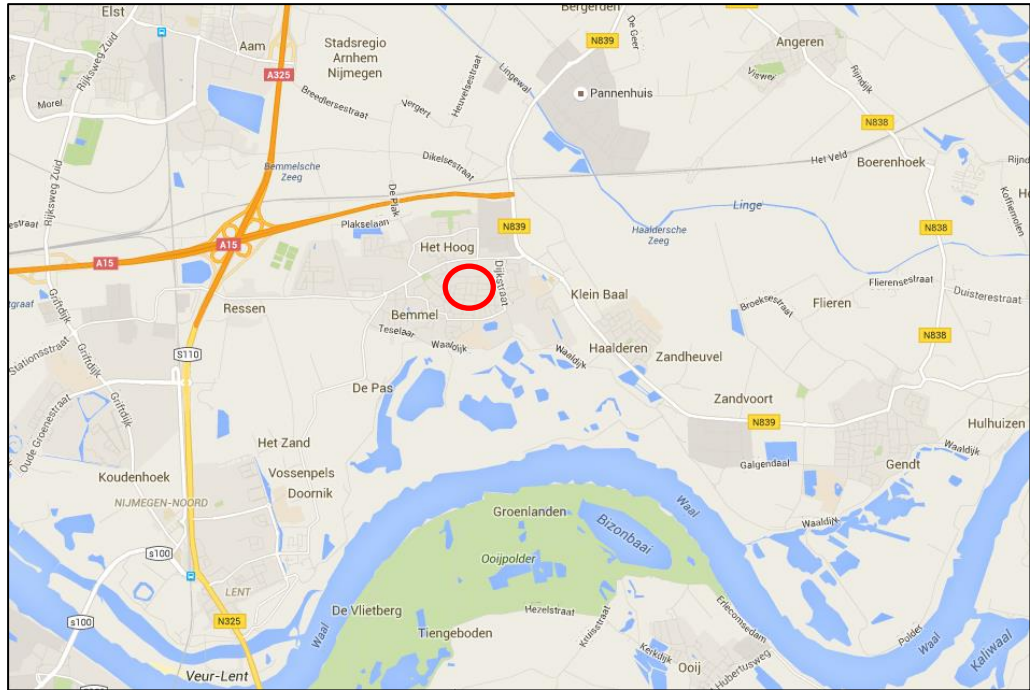
Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (*gebiedsbescherming*), de Flora- en faunawet (*soortenbescherming*) en eventuele andere geldende natuurregelgeving. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is.

1.2 Plangebied

1.2.1 *Huidige situatie*

Het plangebied is gelegen in de kern van Bemmelse (gemeente Lingewaard, provincie Gelderland). Bemmelse ligt in het stroomgebied van de Waal, Nederrijn en Linge, in het gebied tussen Arnhem en Nijmegen. De directe omgeving van Bemmelse wordt gekenmerkt door het typische rivierenlandschap met uiterwaarden afgewisseld met agrarische gronden en dorpen. Ten zuiden van Bemmelse stroomt de Waal en liggen ook enkele waterplassen, zoals de Strang en de Ward.

Het plangebied ligt in de dorpskern van Bemmelse, aan het einde van de winkelstraat. Op het terrein zijn opstallen van de voormalige brandweerkazerne aanwezig. Overige gronden zijn ingericht als tuin, waarbij gras, struiken en enkele bomen aanwezig zijn. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het plangebied weer en geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Plangebied ten tijde van het veldbezoek.

1.2.2 Toekomstige situatie

Voor de planontwikkeling is nog geen sprake van een uitgewerkt bouwplan. De eerste uitgangspunten zijn om woningen op het terrein te realiseren en om mogelijk een combinatie te maken tussen wonen en zorg. Navolgende verbeelding illustreert een voorbeeld van de mogelijke inrichting van het plangebied in de nieuwe situatie.

Een voorbeeld van een mogelijke inrichting van het plangebied in de nieuwe situatie, waarbij het donkergrijze vlak een woon/zorg combinatie illustreert en de rode vlakken woningen. Bron: Gemeente Lingewaard.

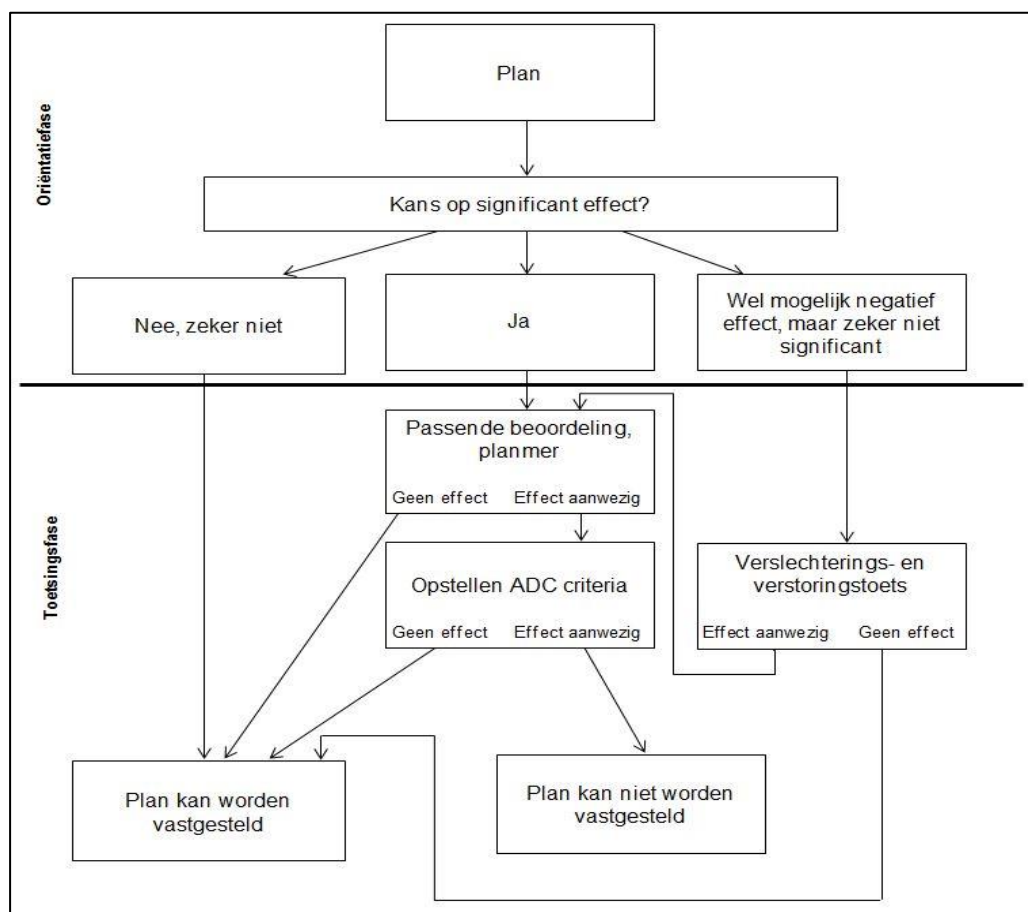
2 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en verordeningen van de verschillende provincies aangaande onderwerpen als de Ecologische Hoofdstructuur en weidevogelgebieden. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europees Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied (Natura 2000-gebieden). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. In deze wet zijn naast de Natura 2000-gebieden ook de Beschermde natuurmonumenten opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Onderstaande afbeelding geeft een schematische weergave van de besluitvorming over plannen in relatie tot de Natuurbeschermingswet 1998 weer.

2.1.2 GNN, GO, ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied

Andere vormen van gebiedsbescherming zijn opgenomen in de provinciale omgevingsvisies en –verordeningen, maar vallen buiten de natuurwetgeving van de Rijks-overheid. Het betreft in ieder geval de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en beschermde weidevogelgebieden. Daarnaast hebben veel provincies ook beschermde ganzenfoerageergebieden aangewezen. Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft. Voor de EHS geldt dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt. In beschermde weidevogelgebieden en beschermde ganzenfoerageergebieden mogen de ruimtelijke ingrepen geen negatieve effecten hebben op respectievelijk broedende weidevogels en overwinterende ganzen.

De provincie Gelderland spreekt niet meer van de EHS maar van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO). Binnen het GNN en de GO staat de bescherming van de kernkwaliteiten centraal. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en omgevingscondities. Per saldo moet elke ontwikkeling in het GNN een verbetering van de betreffende kernkwaliteiten opleveren. In dat saldo zijn vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang belangrijke randvoorwaarden. In een nieuw bestemmingsplan gelegen binnen het GNN zijn geen nieuwe functies mogelijk, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

De GO heeft een dubbeldoelstelling. Er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. Beschermde weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden liggen voornamelijk in de GO (en voor het overige deel in het GNN). Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden. Bij ruimtelijke ingrepen in de GO wordt onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging, uitbreiding van bestaande (en reeds in de GO gelegen) bestemmingen en de schaal/omvang van de ingreep (en daarmee het effect op de kernkwaliteiten). Tevens moet voor deze ontwikkelingen de ladder voor duurzame verstedelijking worden doorlopen.

De provincie Gelderland vindt het van belang dat de ganzenfoerageergebieden geschikt blijven voor ganzen. De provincie stuurt daarom op het behoud van de openheid en de rust in de beschermde ganzenfoerageergebieden. De provincie wil in de beschermde weidevogelgebieden een landbouwpraktijk stimuleren en in stand houden die rekening houdt met weidevogels.

2.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

2.2.1 Beschermingscategorieën

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1. beschermingscategorie 1:
een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;
2. beschermingscategorie 2:
voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In een dergelijke gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
3. beschermingscategorie 3:
voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen een in de wet genoemd belang dienen en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen

van) leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

2.2.2 Vogels

Alle nesten van inheemse vogelsoorten zijn streng beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Nesten van een aantal vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Het betreft hier over het algemeen soorten die het gehele jaar gebruikmaken van hun nest, of niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen. Er worden hierin vijf categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruikmaken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Bij de vijfde en laatste categorie zijn de nesten jaarrond beschermd als er in de omgeving onvoldoende alternatieven zijn:

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

2.2.3 Zorgplicht

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop-, grond-, of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

3 Quick scan flora en fauna

3.1 Onderzoeksmethode

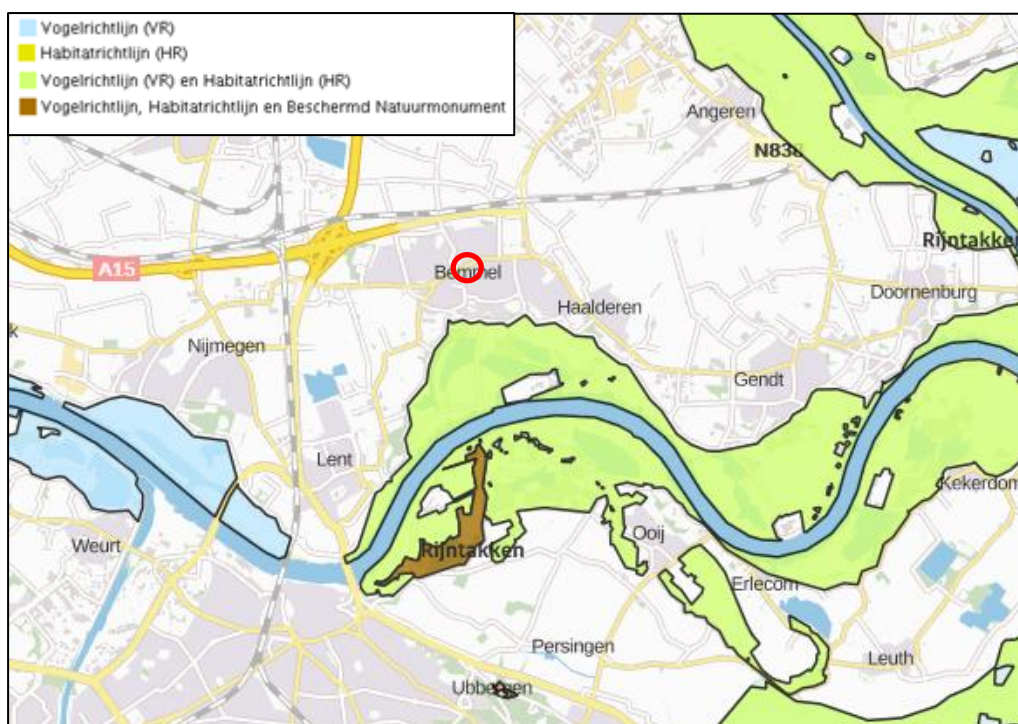
De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB). Voor aanvullende visualisering van deze gegevens wordt gebruikgemaakt van relevante literatuur. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 28 april 2016 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is aangewezen (zie navolgende afbeelding).

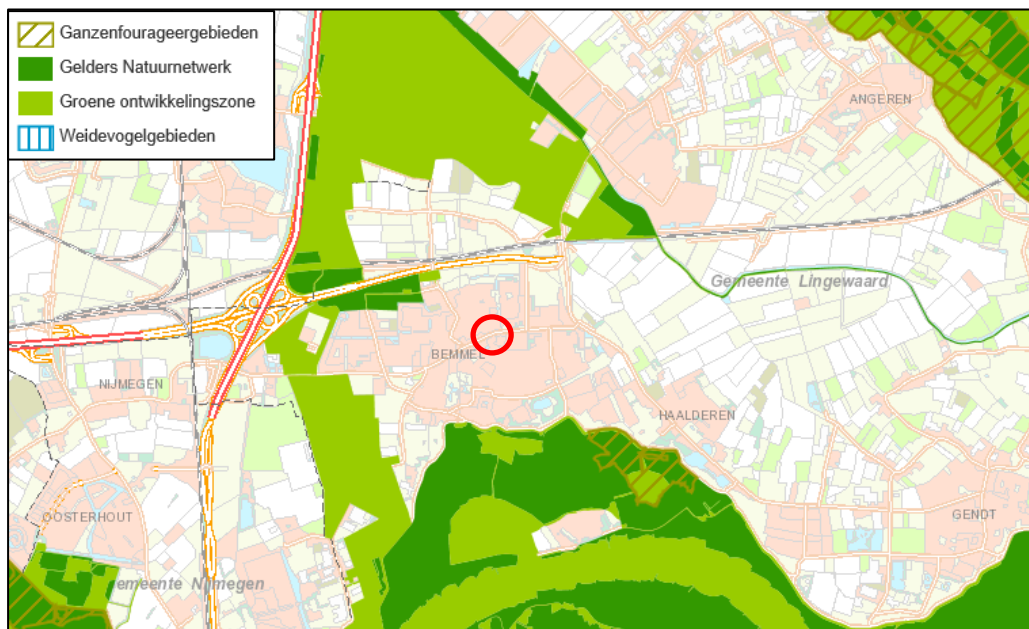
Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten. Bron: Aerius. Bewerking: SAB.

In een straal van 3 kilometer bevindt zich zowel een Beschermd Natuurmonument als een Natura 2000-gebied. Dit betreft Natura 2000-gebied Rijntakken, op ongeveer 800 meter ten zuiden van het plangebied. Het dichtstbijzijnde Beschermd Natuurmonument bevindt zich op ongeveer 2,5 kilometer afstand.

Gezien de relatief kleine ruimtelijke ontwikkeling, de afstand, tussengelegene verstorende elementen (zoals wegen en woonhuizen) en de reeds bestaande achtergrondverstorening van de kern van Bemmel, zijn directe negatieve effecten van het plan op deze gebieden niet te verwachten. Bij indirecte negatieve effecten kan in dit geval vooral worden gedacht aan vermisting en verzuring door een verhoogde stikstofdepositie uit de lucht. Dit kan namelijk een gevolg zijn van de realisatie van woningen of de bijbehorende verkeerstaantrekkende werking. Het wordt echter niet waarschijnlijk geacht dat het plan een verhoogde stikstofemissie tot gevolg heeft omdat er in de feitelijke huidige situatie een brandweerkazerne op het terrein aanwezig is, waarbij ook sprake is van verkeersbewegingen van en naar het plangebied. De nieuwe situatie heeft daarom geen verhoogde stikstofdepositie tot gevolg in gebieden beschermd volgens de Natuurbeschermingswet 1998. Negatieve effecten van het plan op nabijgelegen Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten zijn om die reden niet te verwachten. Nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

3.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet in het GNN, een GO, een ganzenfoerageergebied of een weidevogelgebied. Het dichtstbijzijnde gedeelte van het GNN en de dichtstbijzijnde GO liggen op ongeveer 800 meter ten zuiden van het plangebied. De dichtstbijzijnde ganzenfoeragegebieden en weidevogelgebieden liggen op respectievelijk 1,7 kilometer en 6 kilometer afstand van het plangebied. Navolgende afbeelding illustreert de globale ligging van het plangebied ten opzichte van het GNN, GO, ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van het GNN, GO, ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. Bron: Omgevingsvisie Provincie Gelderland. Bewerking: SAB.

Aangezien het plangebied niet het GNN, een GO, een weidevogelgebied of een ganzenfoerageergebied ligt, vormt de ligging van het plangebied ten opzichte van deze gebieden geen beperkingen voor de beoogde plannen. Vanwege de tussenliggende

reeds versturende elementen (huizen en wegen) zijn er daarnaast geen negatieve effecten te verwachten op deze gebieden.

3.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. In deze paragraaf zal enkel ingegaan worden op strikt beschermde soorten (beschermingscategorie 2 en 3) aangezien hiervoor geen algehele vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen.

3.3.1 Vaatplanten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen in de buurt van het plangebied de strikt beschermde vaatplanten gele helmbloem, prachtklokje, veldsalie en wilde marjolein voor.

Gele helmbloem groeit op droge tot vochtige, matig stikstofrijke, kalkrijke stenige plaatsen en is karakteristiek voor muurvegetaties die langs het water liggen. In het plangebied is geen sprake van dergelijke stenige elementen die langs het water liggen. Deze soort wordt daarom niet in het plangebied verwacht.

De soorten veldsalie, wilde marjolein en prachtklokje vereisen een stabiele en natuurlijke groeiplaats. De groeiplaats van prachtklokje bestaat uit loofbossen, hakhoutbossen, struikgewas en struweel. De soort vereist een matig vochtige, voedselarme, kalkhoudende, lemige grond. De groeiplaats van wilde marjolein bestaat uit droge stroomdalgraslanden en zoomvegetaties, rivieroevers, dijken en hellingen. De soort groeit op een droge, matige voedselrijke tot schrale, zonnige tot zwak beschaduwde, kalkrijke grond. De groeiplaats van veldsalie bestaat uit stroomdalgrasland, kalkgrasland en kalkrijke glanshaver-hooilanden. De soort wordt aangetroffen in bermen, hoge ruggen in uiterwaarden en op dijken langs rivieren. Dergelijke biotopen, zoals loofbossen, stroomdalgraslanden en glanshaver-Hooilanden, zijn niet in het plangebied aanwezig. Veldsalie, wilde marjolein en prachtklokje worden om die reden niet in het plangebied verwacht.

Tijdens het veldbezoek zijn soorten aangetroffen als paardenbloem, stinkende gouwe en paarse dovenetel. Aangezien deze soorten niet aanvullend zijn beschermd vormt de aanwezigheid van deze soorten geen belemmering voor het uitvoeren van de geplande ruimtelijke ontwikkeling.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt de bever in de buurt van het plangebied voor.

De leefomgeving van de bever bestaat uit overgangsgebied tussen land en water, zoals moerassen, beken, rivieren en meren. De soort heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omringd door bossen met wilg en es. Een dergelijk biotoop is niet in

het plangebied aanwezig. De aanwezigheid van de bever is daarom in het plangebied uit te sluiten.

Overige strikt beschermde grondgebonden zoogdieren worden gezien de ligging van het plangebied in de kern van Bemmelen en gezien de afwezigheid van natuurlijke biotopen, watergangen en groenstructuren ook niet in het plangebied verwacht. De eekhoorn kan wel in bebouwd gebied leven, indien voldoende bomen en voedsel voorhanden is. Op het terrein bevinden zich een paar bomen. Hier is echter geen nest van de eekhoorn aangetroffen. Daarnaast zijn tijdens het veldbezoek geen andere sporen van grondgebonden zoogdieren aangetroffen (zoals krabsporen van de eekhoorn of uitwerpselen en vraatsporen van de steenmarter). Strikt beschermde grondgebonden zoogdieren worden vanwege de afwezigheid van sporen, het ontbreken van recente waarnemingen en de ongeschiktheid van het habitat niet in het plangebied verwacht.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFD komen de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis in de buurt van het plangebied voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn strikt beschermd volgens de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. Tijdens het veldbezoek zijn de gebouwen geïnspecteerd op de aanwezigheid van geschikte kieren, spleten en open stootvoegen. Aan de kopse kant van de gebouwen aan de Dorpsstraat zijn open stootvoegen aangetroffen. Ook is er enige ruimte zichtbaar onder enkele dakpannen. Bij de voormalige brandweerkazerne is er op een aantal plaatsen ruimte onder de dakrand en tussen de gevelbetimmering aanwezig. Navolgende afbeeldingen illustreren de ruimte onder de gevelbetimmering en de open stootvoegen.

Boven: ruimte tussen en onder de gevelbetimmering. Onder: Open stootvoegen aan de kopse kant van de woningen aan de Dorpsstraat.

De aangetroffen kieren onder de gevelbetimmering en de open stootvoegen bieden vleermuizen genoeg ruimte om tussen te kruipen. Tevens is er sprake van vrije in- en uitvliegruimtes. In het plangebied zijn een paar bomen aanwezig, dat vleermuizen foerageermogelijkheden biedt. Foerageermogelijkheid in de omgeving van een potentiële verblijfplaats vergroot aanzienlijk de kans dat een mogelijke verblijfplaats ook daadwerkelijk door vleermuizen in gebruik is. Daarom kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied niet op voorhand worden uitgesloten. Door de sloop van de gebouwen vindt dus mogelijk aantasting plaats van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Er is dan mogelijk sprake van overtreding van de Flora- en faunawet. Om met zekerheid vast te kunnen stellen of in het gebouw verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten aanwezig zijn, wordt nader onderzoek naar deze soorten noodzakelijk geacht.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een minimale diameter van 30 centimeter te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Vanaf deze diameter maken spechten ook hopen in bomen, waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Ook moeten de bomen dermate oud zijn, dat holtes door rotting ontstaan. In het plangebied zijn een paar bomen aanwezig, deze zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op geschikte holtes en loszittend schors. Een geschikte verblijfplaats van boombewonende vleermuizen is niet aangetroffen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen worden daarom niet in het plangebied verwacht.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied door tientallen of honderden vleermuizen wordt gebruikt, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van een grote hoeveelheid vleermuizen verdwijnen. Dit kan een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke gebieden strikt beschermd. In het plangebied zijn een paar bomen aanwezig. Vleermuizen kunnen rond deze bomen foerageren. Vanwege de geringe omvang van deze groene elementen zullen echter maximaal enkele vleermuizen tegelijkertijd in het plangebied foerageren. Van een essentieel foerageergebied zal derhalve geen sprake zijn.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen wordt door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. De gewone dwergvleermuis gebruikt bijvoorbeeld vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes strikt beschermd. In het plangebied is geen doorlopende groenstructuur aanwezig, zoals een bomenrij. Om die reden zal er in het plangebied geen sprake zijn van een essentiële vliegroute van vleermuizen.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied soorten met niet jaarrond beschermde nesten aangetroffen als vink, merel, kauw en winterkoning. Dergelijke soorten kunnen mogelijk in het plangebied tot broeden komen. Tijdens het broeden zijn alle vogels strikt beschermd. Om te voorkomen dat door de geplande werkzaamheden broedende vogels verstoord worden, adviseren wij om de werkzaamheden buiten de broedperiode (half maart tot half augustus) te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. Als buiten de broedperiode nog een broedende vogel wordt aangetroffen, is ook deze beschermd en dienen de werkzaamheden ter plaatse gestaakt te worden. Er dient vervolgens contact met een ecooloog te worden opgenomen om de situatie te bespreken en een passende oplossing te vinden.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal jaarrond beschermde vogelsoorten in de buurt van het plangebied voor. Het betreft de soorten huismus, gierzwaluw, boomvalk, slechtvalk, kerkuil, steenuil, ransuil, ooievaar, buizerd, roek, sperwer, bruine kiekendief, wespendif, havik en grote gele kwikstaart. Het plange-

bied, gelegen in de kern van Bemmelse, kan mogelijk onderdeel zijn van de (broed)biotoop van enkele strikt beschermde vogelsoorten. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor betreffende soorten.

Huismus

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (ronde) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Het voedsel van volwassen huismussen bestaat voornamelijk uit zaden van grassen en onkruiden en wordt aangevuld met insecten en hun larven, bessen en bloemknoppen. Voornamelijk plekken waar menselijke bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen.

De gebouwen in het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op mogelijke nestplaatsen van de huismus. Deze zijn niet aangetroffen. In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek daarnaast geen huismussen waargenomen. Het veldbezoek is uitgevoerd tijdens de broedperiode van de huismus. Deze soort is zeer honkvast en blijft, zeker in de broedperiode, in de directe nabijheid van de nestplaats. Het feit dat de soort tijdens geschikte weersomstandigheden niet in het plangebied is waargenomen, is een aanwijzing dat de huismus niet in het plangebied broedt. In de omgeving van het plangebied zijn wel huismussen waargenomen, deze dieren hadden echter geen relatie met het plangebied.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen broeden in Nederland onder dakpannen en in kieren en gaten in muren. De gebouwen in het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op mogelijke nestplaatsen van de gierzwaluw. Geschikte kieren en spleten zijn echter niet aangetroffen. Verblijfplaatsen van gierzwaluwen worden derhalve niet in het plangebied verwacht.

Andere vogels met jaarrond beschermde nesten

Andere jaarrond beschermde vogelsoorten maken hun nesten op hoge gebouwen (slechtvalk), langs stromende beken (grote gele kwikstaart), in oude nesten van kraaien, buizerds en eksters in boomgroepen (boomvalk, wespandief) in hoge bomen in bos of boomgroepen (buizerd, roek, havik, sperwer), in oude nesten van kraaien en roofvogels in naaldbomen (ransuil), in dichte riet- en moerasvegetatie (bruine kiekendief), in holtes in bomen en in gebouwen (steenuil), in nissen van kerktorens of in andere toegankelijke gebouwen in agrarisch gebied (kerkuil) of op speciale nestpalen (ooievaar). Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig, nesten van deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn derhalve niet in het plangebied te verwachten.

3.3.5 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen er geen reptielen in de buurt van het plangebied voor.

Reptielen komen voornamelijk voor in overgangsvegetaties van bijvoorbeeld bos naar heide. Een dergelijk leefgebied is in het plangebied niet aanwezig. Enkel de ringslang

laat zich ook in meer stedelijk gebied zien. De soort komt vooral voor ten noorden van de grote rivieren, in laagveengebieden, natte heideterreinen en waterrijke zandgronden. Een dergelijk biotoop is niet in het plangebied aanwezig. Gezien de afwezigheid van watervoerende elementen en gezien de ligging van het plangebied in de bebouwde kom, vormt het plangebied geen geschikt biotoop voor de ringslang. Deze soort is daarom niet in het plangebied te verwachten.

3.3.6 *Amfibieën*

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFD komen de rugstreeppad en de kamsalamander in de buurt van het plangebied voor.

De biotoop van de kamsalamander bestaat uit kleinschalige landschappen met bospercelen, heggen en struwelen. Het voortplantingswater bestaat uit matig voedselrijk tot voedselrijk, stilstaand water met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Veel vindplaatsen zijn beek- of rivierbegeleidend. Het plangebied bestaat uit een voormalige brandweerkazerne en gronden ingericht als tuin en ligt in de bebouwde kom van Bommel. Op het terrein is geen open water aanwezig. Een dergelijk terrein vormt geen geschikte leefomgeving voor de kamsalamander. Deze soort wordt daarom niet in het plangebied verwacht.

De rugstreeppad laat zich vaker in stedelijk gebied zien en is een pionierssoort die grote afstanden kan afleggen. De soort is een bewoner van zandige terreinen met een hoge dynamiek en komt voornamelijk voor langs de grote rivieren en op de hogere zandgronden. De rugstreeppad is sterk gebonden aan vergraafbaar zand in braakliggend terrein en is voor de voortplanting afhankelijk van ondiepe poeltjes. In het zuiden van het perceel zijn een paar vierkante meters van vergraafbaar zand aanwezig (zie navolgende afbeeldingen).

Vergraafbaar zand in het zuiden van het plangebied.

In het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied is echter geen open water aanwezig. Daarnaast ontbreken er ondiepe poeltjes op het terrein die de soort kan gebruiken voor de eierafzet. Niet alle facetten van de leefomgeving van deze soort zijn daarom in het plangebied aanwezig. Ook is het terrein niet zonder barrières bereikbaar vanuit de directe omgeving. De rugstreeppad wordt vanwege bovenstaande redenen niet in het plangebied verwacht.

3.3.7 *Vissen*

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van strikt beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

3.3.8 *Insecten en andere ongewervelden*

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en vennen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

4 Conclusie

Op de hoek van de Oostervelden en de Dorpsstraat in Bemmelerbeek bevindt zich een voormalige brandweerkazerne. Gemeente Lingewaard heeft het initiatief genomen om dit gebied te herontwikkelen. Hierbij worden de aanwezige opstallen gesloopt en zal er nieuwbouw worden gerealiseerd.

4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, het Gelders Natuurnetwerk, ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden.

4.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied of in een Beschermd Natuurmonument. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft Rijntakken en bevindt zich op ongeveer 800 meter van het plangebied. Gezien de relatief kleine ruimtelijke ontwikkeling, de afstand, tussengelegen verstorende elementen (zoals wegen en woonhuizen) en de reeds bestaande achtergrondverstoring van de kern van Bemmelerbeek, zijn negatieve effecten van het plan op Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten niet te verwachten. Nader onderzoek in de vorm van een Voortoets Natuurbeschermingswet 1998 wordt daarom niet noodzakelijk geacht. De Natuurbeschermingswet 1998 staat de uitvoerbaarheid van het plan niet in de weg.

4.1.2 *GNN, GO, ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied*

Het plangebied ligt niet in het GNN, een GO, een ganzenfoerageergebied of een weidevogelgebied. Deze gebieden liggen op respectievelijk 800 meter, 800 meter, 1,7 kilometer en 6 kilometer afstand. Aangezien het plangebied niet in het GNN, een GO, een ganzenfoerageergebied of een weidevogelgebied ligt, vormt de ligging van het plangebied ten opzichte van deze gebieden geen beperkingen voor de beoogde plannen. Vanwege de tussenliggende reeds verstorende elementen (huizen en wegen) zijn er daarnaast zijn negatieve effecten te verwachten op deze gebieden. De ligging van het plangebied ten opzichte van het GNN, GO, weidevogelgebied en ganzenfoerageergebied staat de uitvoerbaarheid van het plan niet in de weg.

4.2 Soortbescherming

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal strikt beschermde plant- en diersoorten in de buurt van het plangebied voor. De meeste van deze soorten zijn in de huidige situatie echter niet in het gebied te verwachten, omdat mede op basis van het veldbezoek is geconstateerd dat een geschikt leefgebied ontbreekt. Echter, van vleermuizen kan op basis van het veldbezoek de aanwezigheid niet op voorhand worden uitgesloten.

In de gebouwen in het plangebied zijn verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen niet op voorhand uit te sluiten. Aangezien de gebouwen gesloopt worden, gaan mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Hierdoor kan sprake zijn van

een overtreding van de Flora- en faunawet. Een nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen wordt noodzakelijk geacht om de haalbaarheid van het plan in het kader van de Flora- en faunawet te kunnen bepalen.

5 Advies

5.1 Aanvullend onderzoek Flora- en faunawet

Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens bepaalde standaarden en protocollen en in bepaalde periodes in het jaar om de aanwezigheid met voldoende juridische zekerheid vast te stellen.

Het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen dient plaats te vinden volgens bepaalde richtlijnen, zoals verwoord in het vleermuisprotocol 2013 (Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur). Het vleermuisprotocol stelt vast dat vier veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Twee daarvan dienen plaats te vinden in de periode van 15 mei tot en met 15 juli met een tussenperiode van circa 30 dagen. De andere twee veldbezoeken dienen tussen 15 augustus en 30 september plaats te vinden met een tussenperiode van circa 20 dagen. Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes van vleermuizen weer.

Tijdens deze veldbezoeken zal gebruik worden gemaakt van een batdetector of batlogger. Dit zijn apparaten waarmee de onhoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen worden opgevangen en vertaald in voor mensen hoorbare geluiden. Door het uitvoeren van vier veldbezoeken kan met voldoende juridische zekerheid aannemelijk worden gemaakt of vleermuizen wel of niet aanwezig zijn in het plangebied. Mocht uit dit onderzoek blijken dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing Flora- en faunawet aangevraagd te worden en mitigerende maatregelen getroffen te worden.

Soortgroep	Soort/functie	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Vleermuizen	Verblijfplaatsen												

5.2 Zorgplicht

De zorgplicht is altijd van toepassing. Iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden te verrichten buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen). Ook kan er gefaseerd worden gewerkt om dieren de kans te geven om te vluchten.

5.3 Broedende vogels

De werkzaamheden dienen buiten de broedperiode plaats te vinden. Voor de meeste vogels loopt deze van half maart tot half augustus. Broedende vogels zijn strikt beschermd door de Flora- en faunawet en mogen niet verstoord worden. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

5.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te realiseren woningen;
- als er zolders of vlieringen worden aangelegd, zouden deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor worden de zolders mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van huis- en gierzwaluwen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden.

5.5 Vervolgstappen

- Uitvoeren nader onderzoek vleermuizen;
- Indien geen essentiële functies voor vleermuizen worden vastgesteld of door het plan worden aangetast, is het plan haalbaar in het licht van de Flora- en faunawet;
- Indien essentiële functies voor vleermuizen worden vastgesteld en door het plan worden aangetast, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen en een ontheffing Flora- en faunawet te worden aangevraagd;

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Gemeente Lingewaard, 2010. Locatie Brandweerkazerne, oktober 2010.

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2013. Vleermuisprotocol 2013.

RVO, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis. Versie 2.0 december 2014.

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.gelderland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl